

Väljaandja: Vabariigi Valitsus
Akti liik: määrus
Teksti liik: terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp: 15.03.2022
Redaktsiooni kehtivuse lõpp: 23.12.2022
Avaldamismärge: RT I, 12.03.2022, 30

Ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide kasutamise tervishoiu ja tööohutuse nõuded ning töökeskkonna keemiliste ohutegurite piirnormid¹

[RT I, 17.10.2019, 1- jõust. 17.01.2020]

Vastu võetud 20.03.2001 nr 105
RT I 2001, 30, 166
jõustumine 01.10.2001

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
04.05.2006	RT I 2006, 20, 158	15.05.2006
22.07.2010	RT I 2010, 52, 335	01.08.2010
19.03.2015	RT I, 26.03.2015, 5	01.06.2015
29.11.2018	RT I, 05.12.2018, 1	01.01.2019
10.10.2019	RT I, 17.10.2019, 1	17.01.2020
06.11.2020	RT I, 12.11.2020, 1	24.11.2020
19.02.2021	RT I, 26.02.2021, 9	01.03.2021
13.05.2021	RT I, 15.05.2021, 1	20.05.2021
10.03.2022	RT I, 12.03.2022, 25	15.03.2022

Määrus kehtestatakse [töetervishoiu ja tööohutuse seaduse](#) § 7 lõike 3 ja § 13¹ lõike 9 alusel.
[RT I, 05.12.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 1. Kohaldusala

(1) Määrus kehtestab töökeskkonna ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide kasutamise nõuded ja töökeskkonna keemiliste ohutegurite piirnormid eesmärgiga kaitsta nende ainetega kokkupuutuvate töötajate tervist.

[RT I, 17.10.2019, 1- jõust. 17.01.2020]

(2) Määrust kohaldatakse töödele, kus kasutatakse:

1) kemikaale, mis on ohtlikud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006 (ELT L 353, 31.12.2008, lk 1–1355), sätestatud mistahes füüsilise või terviseohu klassi kriteeriumide kohaselt;

[RT I, 26.03.2015, 5- jõust. 01.06.2015]

2) kemikaale, mis ei ole ohtlikud punktis 1 nimetatud kriteeriumide kohaselt, kuid mis oma füüsiliste, keemiliste või toksiliste omaduste ja töökohas kasutamise või esinemise viisi tõttu võivad ohustada töötajate ohutust ja tervist, kaasa arvatud keemilised ohutegurid, millele on kehtestatud piirnormid vastavalt määruse lisale.

[RT I, 17.10.2019, 1- jõust. 17.01.2020]

(3) Määrust kohaldatakse töötamisele taimekaitsevahendite ja -seadmetega, arvestades «Taimkaitseseadusest» tulenevaid nõudeid.

[RT I 2006, 20, 158- jõust. 15.05.2006]

(4) Määrust ei kohaldata ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide veole ning radioaktiivsete ainetega töötamisele.

§ 2. Töökeskkonna riskianalüüs

(1) Töökoha riskianalüüsi käigus on tööandja kohustatud:

- 1) iseloomustama töökoha töötingimusi, arvestades kõigi võimalike ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalidega seotud ohutegureid;
- 2) mõõtma töökeskkonna õhu keemiliste ainete sisaldust ja võrdlema neid piinormidega;
- 3) hindama võimaliku terviseriski suurust, olemust ja kestust;
- 4) määrama ohutusabinõud ja nende rakendamise korra;
- 5) vormistama riskianalüüsi tulemused kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

[RT I, 26.02.2021, 9- jõust. 01.03.2021]

(2) Ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide kasutamisega seotud uut tehnoloogilist protsessi ei ole lubatud enne käivitada, kui on tehtud uus riskianalüüs ja rakendatud sobivad kaitseabinõud.

(3) Tööandjad peavad ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide hankimisel saama tarnijalt kogu asjakohase teabe ohtliku kemikaali kohta, sealhulgas eestikeelsed ohutuskäradid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ja millega asutatakse Euroopa Kemikaalide Agentuur ning muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93, komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1–850) (edaspidi *REACH-määrus*), artikliga 31, et tagada kõigi võimalike ohutusabinõude õigeaegne rakendamine.

[RT I, 26.03.2015, 5- jõust. 01.06.2015]

(3¹) Tööandja ei ole kohustatud hankima tarnijalt lõikes 3 nimetatud ohutuskarte, kui üldsusele pakutavad või müüvad ohtlikud kemikaalid on varustatud piisava teabega, mille alusel on tööandjal võimalik rakendada asjakohaseid meetmeid tervise, ohutuse ja keskkonna kaitseks.

[RT I, 15.05.2021, 1- jõust. 20.05.2021]

(4) Töökeskkonna õhu ohtlike kemikaalide sisaldust mõõdab tööandja tellimisel akrediteerimisasutuse poolt akrediteeritud või erialase kompetentsuse kinnitust omav mõõtelabor.

[RT I, 12.11.2020, 1- jõust. 24.11.2020]

(5) Mõõtetulemuste üks eksemplar säilitatakse mõõtelaboris, teist säilitab tööandja 40 aastat. Kui tööandja lõpetab tegevuse, antakse mõõtetulemused üle Tööinspeksioonile.

[RT I, 05.12.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 3. Abinõud ohtlikest kemikaalidest ja neid sisaldavatest materjalidest johtuva ohu vähendamiseks töökeskkonnas

(1) Ohu vähendamine tööprotsessi optimeerimisega:

- 1) ohtlikel kemikaalidel põhineva tehnoloogia asendamine ohutumaga;
- 2) ohtliku kemikaali asendamine ohutumaga;
- 3) ohtlike kemikaalidega kokkupuutuvate töötajate arvu vähendamine;
- 4) ohtlike kemikaalidega töötamise aja lühendamine;
- 5) ohtlike kemikaalide koguste vähendamine töökohal.

(2) Ohu vähendamine töökoha parema töökorraldusega:

- 1) õigete töövõtete kasutamine;
- 2) töötajate ohutust tagavate seadmete ja tehnoloogiate kasutamine;
- 3) asjakohaste töövahendite ja materjalide kasutamine;
- 4) seadmete regulaarne tehniline kontroll ja hooldamine.

(3) Kemikaalide füüsikalistest ja keemilistest omadustest, mis ei ole otseselt seotud tehnoloogilise protsessiga, tekkida võiva ohu vältimiseks vajalikud meetmed:

- 1) vastavalt tehnoloogilistele võimalustele tuleb töökohal vältida kergesti süttivate ja lagunevate kemikaalide kasutamist või vähendada nende hoitavaid koguseid;
- 2) süüteallikate vältimine;
- 3) kemikaali poolt põhjustatava võimaliku tulekahju, plahvatuse või teiste füüsikaliste nähtuste tervistkahjustava toime tagajärgede ennetamine.

§ 4. Isiku- ja ühiskaitsevahendite kasutamine

Kui ohtlike kemikaalide sisaldus töökeskkonna õhus ületab piinormi ja seda ei ole võimalik vähendada, tuleb rakendada järgmisi abinõusid:

- 1) kasutada ohtlike kemikaalide mõjupiirkonnas ühiskaitsevahendeid;
- 2) anda töötajale asjakohased isikukaitsevahendid, kui ohtliku kemikaali toimet ei ole võimalik vältida ühiskaitsevahenditega.

§ 5. Abinõude rakendamise tulemuste hindamine

Pärast ohu vähendamise abinõude rakendamist ja tööprotsessi tehnoloogias tehtud muudatusi tuleb uuesti kontrollida ohtlike kemikaalide sisaldust töökeskkonna õhus.

§ 6. Töövahendite märgistamine

Ohtlike kemikaalide käitlemisel kasutatavad seadmed, nõud ja muud töövahendid peavad olema märgistatud või need peavad olema selgelt eristatavad.

§ 7. Tööandja tegevus õnnetusjuhtumi tagajärgede ennetamiseks

(1) Tööandja on kohustatud määrama kindlaks tegevuskava inimeste võimalikust ohualast väljaviimiseks, tulekustutus- ja päästetööde tegemiseks ning esmaabi andmiseks ning paigaldama töökohale ohumärguannete süsteemi, millega teavitatakse töötajaid ohtlike ainete sisalduse tõusust töökohal.

(2) Töökohale, kus kasutatakse ohtlikke kemikaale, tuleb paigaldada sidesüsteem, mille kaudu on võimalik edastada hädaabiteade Häirekeskusele. Õnnetusjuhtumi korral tuleb Häirekeskusele teatada õnnetuse toimumise aeg ja koht ning õnnetuse ja ohuteguri iseloomustus.

[RT I 2010, 52, 335- jõust. 01.08.2010]

§ 8. Tööandja tegutsemine õnnetusjuhtumi korral

(1) Tööandja on kohustatud õnnetusohu tekkimise korral teatama ohust ja rakendatavatest abinõudest võimalikult kiiresti kõigile töötajatele, kes võivad ohtu sattuda.

(2) Õnnetusjuhtumi tagajärgede likvideerimisel peab tööandja kasutusele võtma erimeetmed:

- 1) saastunud alale lubatakse siseneda ainult taastamistööd ja teisi hädavajalikke töid teostavatel töötajatel;
- 2) saastunud alal töötajatele antakse asjakohased isikukaitsevahendid.

§ 9. Töötajate teavitamine ja väljaõpe

(1) Tööandja peab tagama, et töötajad on teadlikud tööl kasutatavate ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide:

- 1) võimalikust mõjust tervisele;
- 2) toime vähendamiseks kasutatavatest asjakohastest isikukaitsevahenditest;
- 3) riskianalüüsi tulemustest;
- 4) kõikidest ohutusandmetest, mida tarnija on ohtliku kemikaali kohta esitanud ohutuskaardil kooskõlas REACH-määruse artikliga 31;

[RT I, 26.03.2015, 5- jõust. 01.06.2015]

- 5) sisalduse mõõtmise tulemustest töökeskkonna õhus ja piirnormidest;
- 6) kasutamisel tööd reguleerivatest õigusaktidest.

(2) Tööandja peab tagama töötajatele ohutust tagavate töövõtete rakendamise väljaõppe.

§ 10. Piirangud ohtlike kemikaalide kasutamisel

(1) Tööprotsessis on keelatud kasutada järgmisi ohtlikke kemikaale:

Kemikaali nimetus	Kemikaali number Euroopa kaubanduslikekeemiliste ainete loetelus, EINECSi nr	Kemikaali number <i>Chemical Abstracts Service</i> 'is, CASi nr	Kemikaali maksimaalne lubatud sisaldus valmistises mahuprotsentides
2-naftüülamiin ja selle soolad	202-080-4	91-59-8	0,1
4-aminodifenüül ja selle soolad	202-177-1	92-67-1	0,1
Bensidiin ja selle soolad	202-199-1	92-87-5	0,1
4-nitrodifenüül	202-204-7	92-93-3	0,1

(2) Erandina on lõikes 1 loetletud kemikaale lubatud kasutada:

- 1) teaduslikus uurimistöös;
- 2) nende eraldamisel kõrvaltoodetest ja jäätmetest;
- 3) nende sünteesi vaheproduktides.

(3) Lõikes 1 loetletud kemikaalide kasutamise korral peavad töötajad olema nendega kokkupuute eest täielikult kaitstud. Kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide kasutamiseks peab olema eraldatud ruum, millest neid on lubatud välja tuua tööandja poolt kehtestatud korras.

§ 11. Töötajate tervisekontroll ja selle tulemuste rakendamine

(1) Tööandja tagab, tuginedes töökeskkonna riskide hindamise tulemusele, et töötajad, kelle tervist võib mõjutada ohtlik kemikaal või ohtlikku kemikaali sisaldav materjal, läbivad tervisekontrolli töötervishoiu ja tööohutuse seaduses sätestatud korras. Vajadusel korraldatakse bioloogiline seire, mille käigus määratakse töötaja veres või uriinis kemikaali või tema metaboliidi sisaldus.

[RT I, 05.12.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

(2) Kui tervisekontrolli käigus diagnoositakse töötajal haigus või tuvastatakse tööst tingitud tervisehäire, peab tööandja korraldama tervisekontrolli ka kõigile teistele samalaadsetes tingimustes töötavatele töötajatele.

(3) Töötervishoiuarst peab teadma töökeskkonna riskianalüüsi ja töökeskkonna õhu ohtlike ainete sisalduse mõõtmise tulemusi.

(4) [Kehtetu -RT I, 17.10.2019, 1- jõust. 17.01.2020]

(5) [Kehtetu -RT I, 17.10.2019, 1- jõust. 17.01.2020]

(6) [Kehtetu -RT I, 05.12.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

(7) [Kehtetu -RT I, 05.12.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

(8) [Kehtetu -RT I, 05.12.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

(9) Kui tervisekontrolli käigus avastatakse töötajal ohtliku kemikaaliga kokkupuute tagajärjel tekkinud tervisekahjustus, tuleb tööandjal töökeskkonna riskianalüüsi ja riski vähendamiseks rakendada abinõud üle vaadata. Vajaduse korral täiendab tööandja riskianalüüsi, võtab kasutusele lisaabinõud, sealhulgas paigutab töötaja võimaluse ja töötaja nõusoleku korral teisele tööle või töökohale, kus ei ole ohtliku kemikaaliga kokkupuute tagajärjel tekkinud tervisekahjustuse jätkumise riski, võttes arvesse töötervishoiuarsti soovitusi.

[RT I, 05.12.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 11¹. Tööl kantserogeenide ja mutageenidega kokkupuute direktiivi 2004/37/EÜ muudatuste ülevõtmisega seotud rakendussätted

(1) Määruse lisas nimetatud aine „süsinikmonooksiid (630-08-0), allmaakaevanduses” piirnorm kehtib kuni 21. augustini 2020. a.

[RT I, 17.10.2019, 1- jõust. 17.01.2020]

(2) Määruse lisas nimetatud ainete „trikloroetüleen (79-01-6)” A märke, „4,4'-metüleendianiliin (101-77-9)”, „etüleendibromiid (106-93-4)”, „polütsükliiliste aromaatsete süsivesinike segud, eelkõige benso[a]püreeni sisaldavad segud” ja „mineraalõlid, mida on eelnevalt kasutatud sise põlemismootorites mootori liikuvate osade määrimiseks ja jahutamiseks” piirnormid ja märkused jõustuvad 21. veebruaril 2021. a.

[RT I, 17.10.2019, 1- jõust. 17.01.2020]

(3) Määruse lisas nimetatud aine „diiselmootorite heitgaaside (mõõdetuna elementaarse süsiniku põhjal)” piirnorm ja märkus, v.a allmaakaevanduses ja tunneliehituses, jõustuvad 21. veebruaril 2023. a. Allmaakaevanduses ja tunneliehituses jõustuvad „diiselmootorite heitgaaside (mõõdetuna elementaarse süsiniku põhjal)” piirnorm ja märkus 21. veebruaril 2026. a.

[RT I, 17.10.2019, 1- jõust. 17.01.2020]

(4) Määruse lisas nimetatud aine „lämmastikmonooksiid (10102-43-9), allmaakaevanduses” ja „lämmastikdioksiid (10102-44-0), allmaakaevanduses” piirnormid kehtivad kuni 21. augustini 2023. a.

[RT I, 17.10.2019, 1- jõust. 17.01.2020]

(5) Määruse lisas nimetatud aine „Kroom(VI)ühendid (arvutatud kroomile)” piirnorm 0,005 mg/m³ jõustub 17. jaanuaril 2025. a.

[RT I, 17.10.2019, 1- jõust. 17.01.2020]

(6) Määruse lisas nimetatud aine „arseenhape ja selle soolad ning anorgaanilised arseeniühendid“ piirnorm 0,01 mg/m³ jõustub vasesulatussektoris 11. juulil 2023. a.

[RT I, 15.05.2021, 1- jõust. 20.05.2021]

(7) Määruse lisas nimetatud aine „formaldehüüd“ (50-00-0) piirnorm 0,62 mg/m³ või 0,5 ppm kehtib tervishoiu-, matuse- ja palsameerimise sektoris kuni 10. juulini 2024. a.

[RT I, 15.05.2021, 1- jõust. 20.05.2021]

(8) Määruse lisas nimetatud aine „berüllium ja berülliumi anorgaanilised ühendid“ piirnorm 0,0002 mg/m³jõustub 11. juulil 2026. a.
[RT I, 15.05.2021, 1- jõust. 20.05.2021]

(9) Määruse lisas nimetatud aine „kaadmium ja selle anorgaanilised ühendid“ piirnorm 0,001 mg/m³jõustub 11. juulil 2027. a.
[RT I, 15.05.2021, 1- jõust. 20.05.2021]

§ 12. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. oktoobril 2001. a.

¹Euroopa Komisjoni direktiiv 91/322/EMÜ soovituslike piirnormide kehtestamise kohta, et rakendada nõukogu direktiivi 80/1107/EMÜ töötajate kaitse kohta ohtude eest, mis tulenevad kokkupuutest keemiliste, füüsikaliste ja bioloogiliste mõjuritega tööl (EÜT L 177, 05.07.1991, lk 22–24); nõukogu direktiiv 98/24/EÜ töötajate tervise ja ohutuse kaitse kohta keemiliste mõjuritega seotud ohtude eest tööl (EÜT L 131, 05.05.1998, lk 11–23), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2014/27/EL (ELT L 65, 05.03.2014, lk 1–7); Euroopa Komisjoni direktiiv 2000/39/EÜ, millega kehtestatakse esimene loetelu ohtlike ainete soovituslike piirnormide kohta töökeskkonnas, et rakendada nõukogu direktiivi 98/24/EÜ töötajate tervise ja ohutuse kaitse kohta keemiliste mõjuritega seotud ohtude eest tööl (EÜT L 142, 16.06.2000, lk 47–50); Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/37/EÜ töötajate kaitse kohta tööl kantserogeenide ja mutageenidega kokkupuutest tulenevate ohtude eest (kuues üksikdirektiiv nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses) (ELT L 158, 30.04.2004, lk 35–45), muudetud direktiividega 2014/27/EL (ELT L 65, 05.03.2014, lk 1–7), (EL) 2017/2398 (ELT L 345, 27.12.2017, lk 87–95), (EL) 2019/130 (ELT L 30, 31.01.2019, lk 112–120) ja (EL) 2019/983 (ELT L 164, 20.06.2019, lk 23–29); Euroopa Komisjoni direktiiv 2006/15/EÜ, millega kehtestatakse töökeskkonna ohtlike ainete soovituslike piirnormide teine loetelu, et rakendada nõukogu direktiivi 98/24/EÜ, ning millega muudetakse direktiive 91/322/EMÜ ja 2000/39/EÜ (ELT L 38, 09.02.2006, lk 36–39); Euroopa Komisjoni direktiiv 2009/161/EL, millega kehtestatakse kolmas loetelu ohtlike ainete soovituslike piirnormide kohta töökeskkonnas, et rakendada nõukogu direktiivi 98/24/EÜ, ning muudetakse komisjoni direktiivi 2000/39/EÜ (ELT L 338, 19.12.2009, lk 87–89); Euroopa Komisjoni direktiiv (EL) 2017/164, millega kehtestatakse nõukogu direktiivi 98/24/EÜ kohaselt töökeskkonna ohtlike ainete soovituslike piirnormide neljas loetelu ja muudetakse direktiive 91/322/EMÜ, 2000/39/EÜ ja 2009/161/EL (ELT L 27, 01.02.2017, lk 115–120); Euroopa komisjoni direktiiv (EL) 2019/1831, millega kehtestatakse nõukogu direktiivi 98/24/EÜ kohaselt töökeskkonna ohtlike ainete soovituslike piirnormide viies loetelu ja muudetakse komisjoni direktiivi 2000/39/EÜ (ELT L 279, 31.10.2019, lk 31–34).
[RT I, 15.05.2021, 1- jõust. 20.05.2021]

Lisa Töökeskkonna keemiliste ohutegurite piirnormid
[RT I, 12.03.2022, 25- jõust. 15.03.2022]